

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (drugo vijeće)

16. srpnja 2020.*ⁱ

„Zahtjev za prethodnu odluku – Dopuštenost – Članak 267. UFEU-a – Pojam ‚nacionalni sud‘ – Kriteriji – Socijalna politika – Direktiva 2003/88/EZ – Područje primjene – Članak 7. – Plaćeni godišnji odmor – Direktiva 1999/70/EZ – Okvirni sporazum o radu na određeno vrijeme koji su sklopili ETUC, UNICE i CEEP – Članci 2. i 3 – Pojam ‚radnik zaposlen na određeno vrijeme‘ – Mirovni suci i redovni suci – Različito postupanje – Članak 4. – Načelo nediskriminacije – Pojam ‚objektivni razlozi‘”

U predmetu C-658/18,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Giudice di pace di Bologna (mirovni sudac u Bologni, Italija), odlukom od 16. listopada 2018., koju je Sud zaprimio 22. listopada 2018., u postupku

UX

protiv

Governo della Repubblica italiana

SUD (drugo vijeće),

u sastavu: A. Arabadjiev (izvjestitelj), predsjednik vijeća, P. G. Xuereb i T. von Danwitz, suci,

nezavisna odvjetnica: J. Kokott,

tajnik: R. Schiano, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 28. studenoga 2019.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za osobu UX, G. Guida, F. Sisto, F. Visco i V. De Michele, *avvocati*,
- za Governo della Repubblica italiana, G. Palmieri, u svojstvu agenta, uz asistenciju L. Fiandace i F. Sclafanija, *avvocati dello Stato*,
- za Europsku komisiju, G. Gattinara i M. van Beek, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisne odvjetnice na raspravi održanoj 23. siječnja 2020.,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: talijanski

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 267. UFEU-a te članka 31. stavka 2. i članka 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja) i načela odgovornosti država članica za povredu prava Unije kao i na tumačenje članka 1. stavka 3. i članka 7. Direktive 2003/88/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 4. studenoga 2003. o određenim vidovima organizacije radnog vremena (SL 2003., L 299, str. 9.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 2., str. 31.) te članka 2. i 4. Okvirnog sporazuma o radu na određeno vrijeme sklopljenog 18. ožujka 1999. (u daljnjem tekstu: Okvirni sporazum) koji se nalazi u Prilogu Direktivi Vijeća 1999/70/EZ od 28. lipnja 1999. o Okvirnom sporazumu o radu na određeno vrijeme koji su sklopili ETUC, UNICE i CEEP (SL 1999., L 175, str. 43.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 4., str. 228.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između osobe UX i Governata della Repubblica italiana (talijanska vlada) u vezi sa zahtjevom za naknadu štete koju je osoba UX pretrpjela zbog povrede talijanske države prava Unije.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 89/391/EEZ

- 3 Člankom 2. Direktive Vijeća 89/391/EEZ od 12. lipnja 1989. o uvođenju mjera za poticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja radnika na radu (SL 1989., L 183, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 4., str. 50.) definiraju se sektorske djelatnosti koje su obuhvaćene tom direktivom:

„1. Ova Direktiva primjenjuje se na sve sektore djelatnosti, kako javne tako i privatne (industrijske, poljoprivredne, trgovinske, administrativne, uslužne, obrazovne, kulturne, zabavne itd.).

2. Ova Direktiva ne primjenjuje se kod obilježja svojstvenih određenim specifičnim aktivnostima u sektoru državne uprave kao što su oružane snage ili policija, ili na neke posebne aktivnosti u poslovima zaštite građana s kojima je u direktnoj suprotnosti.

U tom slučaju potrebno je u najvećoj mogućoj mjeri osigurati sigurnost i zdravlje radnika s obzirom na svrhu ove Direktive.”

Direktiva 2003/88

- 4 Članak 1. Direktive 2003/88, naslovljen „Svrha i opseg”, u stavcima 1. do 3. određuje:

„1. Ova Direktiva postavlja minimalne sigurnosne i zdravstvene uvjete za organizaciju radnog vremena.

2. Ova se direktiva primjenjuje na:

(a) najkraća razdoblja [...] godišnjeg odmora [...]

[...]

3. Ova se Direktiva primjenjuje na sve sektore djelatnosti, kako javne, tako i privatne, u smislu članka 2. Direktive 89/391/EEZ, ne dovodeći u pitanje članke 14., 17., 18. i 19. ove Direktive.

[...]"

5 Člankom 7. te direktive, naslovljenim „Godišnji odmor”, propisuje se:

„1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi svaki radnik imao pravo na plaćeni godišnji odmor u trajanju od najmanje četiri tjedna, ovisno o uvjetima za stjecanje prava i za odobravanje takvog odmora utvrđenim nacionalnim propisima i/ili praksom.

2. Najkraći plaćeni godišnji odmor, osim u slučaju prestanka radnog odnosa, ne smije se zamijeniti novčanom naknadom.”

Direktiva 1999/70

6 Uvodna izjava 17. Direktive 1999/70 glasi:

„U pogledu pojmova koji se koriste u Okvirnom sporazumu, a koji u njemu nisu posebno definirani, ova Direktiva omogućuje državama članicama da te pojmove definiraju u skladu s pravom ili praksom pojedine države, kao što je to slučaj s drugim direktivama o socijalnim pitanjima u kojima se koriste slični pojmovi, pod uvjetom da su te definicije u skladu sa sadržajem Okvirnog sporazuma.”

7 Člankom 1. te direktive predviđa se da je njezina svrha „staviti na snagu Okvirni sporazum [...], zaključen [...] između općih međusektorskih organizacija (ETUC, UNICE i CEEP), koji je u Prilogu ovoj Direktivi”.

8 Svrha je Okvirnog sporazuma, u skladu s njegovim člankom 1., s jedne strane, poboljšati kvalitetu rada na određeno vrijeme osiguranjem primjene načela nediskriminacije i, s druge strane, ustanoviti okvir za sprečavanje zlorababa koje proizlaze iz primjene uzastopnih ugovora o radu ili radnih odnosa na određeno vrijeme.

9 Člankom 2. Okvirnog sporazuma, naslovljenim „Područje primjene”, predviđa se:

„1. Ovaj Sporazum se primjenjuje na radnike koji rade na određeno vrijeme, koji su sklopili ugovor o radu ili se nalaze u radnom odnosu na način utvrđen zakonom, kolektivnim ugovorima ili praksom u svakoj pojedinoj državi članici.

2. Države članice, nakon savjetovanja sa socijalnim partnerima, i/ili socijalni partneri, mogu odlučiti da se ovaj Sporazum ne primjenjuje na:

(a) početno strukovno osposobljavanje i programe naukovanja;

(b) ugovore o radu i radne odnose, koji su zaključeni u okviru posebnog obrazovanja na teret države ili obrazovanja koje subvencionira država, programa integracije i programa stručne prekvalifikacije.”

10 Članak 3. Okvirnog sporazuma, naslovljen „Definicije”, glasi:

„U smislu ovog Sporazuma pojam:

1. ‚radnik zaposlen na određeno vrijeme’ znači osoba koja je zaključila ugovor o radu ili se nalazi u radnom odnosu, koji je sklopljen neposredno između poslodavca i radnika, a u kojem je prestanak ugovora o radu ili radnog odnosa utvrđen objektivnim okolnostima, kao što je određeni datum, dovršenje određenog posla ili nastupanje određenog događaja.

2. „usporedivi radnik zaposlen na neodređeno vrijeme” znači radnik koji je zaključio ugovor o radu ili se nalazi u radnom odnosu na neodređeno vrijeme, u istom poduzeću, koji obavlja isti ili slični posao/zanimanje, pri čemu se u obzir uzima stručna osposobljenost/vještine. [...]”

11 Člankom 4. Okvirnog sporazuma, naslovljenim „Načelo nediskriminacije”, predviđa se:

„1. U pogledu uvjeta zapošljavanja, prema radnicima zaposlenim na određeno vrijeme ne smije se postupati na nepovoljniji način nego prema usporedivim radnicima zaposlenim na neodređeno vrijeme, jedino zato što prvi imaju ugovor ili se nalaze u radnom odnosu na određeno vrijeme, osim ako drukčije postupanje nije opravdano iz objektivnih razloga.

2. U slučajevima kada je to prikladno, primjenjuje se načelo *pro rata temporis*.”

Talijansko pravo

12 Članak 106. talijanskog Ustava sadržava temeljne odredbe o pristupu sudstvu:

„Suci se imenuju na temelju natječaja.

Zakonom o ustrojstvu pravosuđa može se predvidjeti imenovanje, uključujući na temelju izbora, počasnih sudaca (*onorari*) na sve funkcije koje obavljaju suci pojedinci.

[...]”

13 U verziji primjenjivoj na činjenice u glavnom postupku, legge n. 374 – Istituzione del giudice di pace (Zakon br. 374 o uvođenju mirovnih sudaca) od 21. studenoga 1991. (redovni dodatak GURI-ju br. 278 od 27. studenoga 1991., str. 5.) (u daljnjem tekstu: Zakon br. 374/1991) određuje:

„Članak 1.

Uvođenje i funkcija mirovnog suca

1. Uvode se mirovni suci, koji izvršavaju sudsku funkciju u području građanskog i kaznenog prava te provode postupak mirenja u građanskopravnim predmetima sukladno odredbama ovog zakona.

2. Funkciju mirovnih suca obavlja počasni sudac iz sudbene vlasti.

[...]

Članak 3.

Organizacijski okvir i plan radnih mjesta mirovnih sudaca

1. Organizacijski okvir počasnih sudaca raspoređenih u mirovne suce određen je na 4700 radnih mjesta; [...]

[...]

Članak 4.

Imenovanje

1. Počasni suci koji su pozvani obavljati dužnost mirovnog suca imenuju se uredbom predsjednika Republike, nakon vijećanja Vrhovnog sudskog vijeća na prijedlog mjesno nadležnog pravosudnog vijeća, dopunjenog s pet predstavnika koje zajedničkim dogovorom određuju odvjetnička komora i državni odvjetnici žalbenog suda.

[...]

Članak 10.

Dužnosti mirovnog suca

1. Mirovni sudac ima dužnosti koje imaju redovni suci. [...]

[...]

Članak 11.

Naknade koje treba platiti mirovnom sucu

1. Funkcije mirovnog suca su počasne.

2. Počasni suci koji obavljaju funkciju mirovnog suca primaju naknadu u iznosu od 70 000 [talijanskih lira (ITL) (oko 35 eura)] za svako građansko ili kazneno ročište, čak i ako se ne radi o raspravi, i za stavljanje pečata, a 110 000 ITL [oko 55 eura] za svaki drugi postupak koji im je dodijeljen, a završen je ili obustavljen.

3. Primaju i naknadu od 500 000 ITL [oko 250 eura] za svaki mjesec stvarne službe s naslova naknade troškova osposobljavanja, troškova prekvalifikacije i općih troškova funkcije.

[...]

4.a Naknade predviđene ovim člankom mogu se kumulirati s mirovinama i mirovinskim davanjima, bez obzira na njihov naziv.

4.b Naknade predviđene ovim člankom ne smiju ni u kojem slučaju prelaziti iznos od 72 000 eura bruto godišnje.”

¹⁴ U skladu s člankom 8.a legge n. 97 – Norme sullo stato giuridico dei judgei e sul trattamento economico dei ordinari e amministrativi, succi della giustizia militare e degli avvocati dello Stato (Zakon br. 97 – Pravila o pravnom statusu sudaca, ekonomsko postupanje prema redovnim i upravnim sucima, vojnim sucima i državnim odvjetnicima) od 2. travnja 1979., koji je primjenjiv na činjenice ovog postupka:

„[...] redovni, upravni, računovodstveni i vojni suci te državni odvjetnici (*avvocati dello Stato* i *procuratori dello Stato*) imaju godišnji odmor od 30 dana.”

¹⁵ Člankom 24. decreta legislativo n. 116 – Riforma organica della magistratura onoraria e altre disposizioni sui giudici di pace, nonché disciplina transitoria relativa ai magistrati onorari in servizio, a norma della legge 28 aprile 2016, n. 57 (Zakonodavna uredba br. 116 – Cjelovita reforma statusa počasnih sudaca i druge odredbe o mirovnim sucima kao i o prijelaznom uređenju koje se primjenjuje

na počasne suce koji obavljaju dužnosti na temelju Zakona br. 57 od 28. travnja 2016.) od 13. srpnja 2017. (GURI br. 177 od 31. srpnja 2017., str. 1.) predviđa se naknada za razdoblje praznika za mirovne suce, ali samo za počasne suce koji su stupili na svoje dužnosti nakon 16. kolovoza 2017.

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 16 Tužiteljica iz glavnog postupka imenovana je 23. veljače 2001. *Giudiceom di pace* (mirovna sutkinja) te je te funkcije obavljala na dvama različitim sudovima od 2002. do 2005. godine, a zatim od 2005. godine do danas.
- 17 U razdoblju od 1. srpnja 2017. do 30. lipnja 2018. tužiteljica iz glavnog postupka donijela je 478 presuda u svojstvu kaznene sutkinje, 1113 rješenja o obustavi postupka u odnosu na poznate osumnjičenike i 193 rješenja o obustavi postupka u odnosu na nepoznate osumnjičenike kao *guidice dell'indagine preliminare* (sudac nadležan za istražni postupak). U okviru svojih dužnosti održava, kao sudac pojedinac, dvije rasprave tjedno, osim tijekom razdoblja neplaćenog dopusta u kolovozu, tijekom kojeg se rokovi postupka prekidaju.
- 18 U kolovozu 2018., tijekom neplaćenog dopusta, tužiteljica iz glavnog postupka nije obavljala nikakvu djelatnost kao mirovna sutkinja i stoga nije primila nikakvu naknadu.
- 19 Tužiteljica iz glavnog postupka podnijela je 8. listopada 2018. pred *Giudiceom di pace di Bologna* (mirovni sudac u Bologni) zahtjev za izdavanje platnog naloga protiv *Gioverno della Republicca italiana* (talijanske vlade) u iznosu od 4500,00 eura, koji prema njezinu mišljenju odgovara plaći za kolovoz 2018., a koju bi mogao zahtijevati redovni sudac koji ima isti radni staž kao i ona, na ime naknade štete koju je navodno pretrpjela zbog očite povrede, među ostalim, članka 4. Okvirnog sporazuma i članka 7. Direktive 2003/88 te članka 31. Povelje koju je počinila talijanska vlada. Podredno, tužiteljica iz glavnog postupka zahtijeva da se talijanskoj vladi naloži da po istoj osnovi isplati iznos od 3039,76 eura, izračunan na temelju neto naknade koju je primila u srpnju 2018.
- 20 U tom kontekstu, iz odluke kojom je upućeno prethodno pitanje proizlazi da su plaćanja koja primaju mirovni suci vezana uz rad koji obave te se izračunavaju s obzirom na broj donesenih odluka. Slijedom toga, tužiteljica iz glavnog postupka tijekom razdoblja godišnjeg odmora u kolovozu nije primala nikakvu naknadu, dok redovni suci imaju pravo na plaćeni godišnji odmor od 30 dana. Članak 24. Zakonodavne uredbe br. 116 od 13. srpnja 2017., kojim se sada predviđa da je godišnji odmor mirovnih sudaca plaćen, nije primjenjiv na tužiteljicu iz glavnog postupka zbog datuma njezina stupanja u službu.
- 21 Iz navedene odluke također proizlazi da se na mirovne suce primjenjuju slični stegovni zahtjevi kao i na redovne suce. Te zahtjeve zajednički nadziru Vrhovno sudsko vijeće i ministar pravosuđa.
- 22 *Giudice di pace di Bologna* (mirovni sudac u Bologni) smatra, za razliku od talijanskih vrhovnih sudova, da mirovne suce treba smatrati „radnicima”, unatoč tome što je, na temelju odredbi Direktive 2003/88 i Okvirnog sporazuma, njihova služba počasna. U prilog tom pristupu on osobito upućuje na odnos podređenosti koji, prema njegovu mišljenju, obilježava odnos između mirovnih sudaca i *Ministera della giustizia* (Ministarstvo pravosuđa). Jednako tako, ne samo da su mirovni suci podvrgnuti stegovnoj ovlasti Vrhovnog sudskog vijeća nego su i uključeni u njegov plan radnih mjesta. Usto, potvrde o plaćanjima mirovnih sudaca izdaju se na isti način kao i one predviđene za javne radnike, a prihod mirovnog suca izjednačen je s onim zaposlenika. Stoga se na njih primjenjuju Direktiva 2003/88 i Okvirni sporazum.
- 23 U tim je okolnostima *Giudice di pace di Bologna* (mirovni sudac u Bologni) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu pet prethodnih pitanja.

24 Odlukom od 11. studenoga 2019., koju je Sud zaprimio 12. studenoga 2019., sud koji je uputio zahtjev odlučio je povući četvrto i peto prethodno pitanje, potvrdivši da ostaje pri prvom do trećeg prethodnog pitanja, koja glase:

- „1. Je li mirovni sudac, kao što je sud koji upućuje zahtjev za prethodnu odluku, obuhvaćen pojmom ‚redovni sud‘ države članice Unije nadležan za upućivanje zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, unatoč tome što mu nacionalni poredak, protivno jamstvima neovisnosti i nepristranosti redovnog suda države članice koje je Sud naveo u presudama od 19. rujna 2006., Wilson (C-506/04, EU:C:2006:587, t. 47. do 53.), od 27. veljače 2018., Associação Sindical dos Juizes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, t. 32. i 41. do 45.) te od 25. srpnja 2018., Minister for Justice and Equality (Nedostaci pravosudnog sustava) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, t. 50. do 54.), zbog njegova nestalnog radnog statusa ne priznaje uvjete rada jednake onima redovnih sudaca, iako obavlja jednake pravosudne dužnosti te je dio nacionalnog pravosudnog sustava?
2. U slučaju da je odgovor na prvo pitanje potvrđan, je li tužiteljčina služba mirovne sutkinje obuhvaćena pojmom ‚radnik zaposlen na određeno vrijeme‘ iz članka 1. stavka 3. i članka 7. Direktive 2003/88 u vezi s člankom 2. [Okvirnog sporazuma] i člankom 31. stavkom 2. Povelje, prema tumačenju Suda u presudama od 1. ožujka 2012., O’ Brien (C-393/10, EU:C:2012:110) i od 29. studenoga 2017., King (C-214/16, EU:C:2017:914), te, u slučaju potvrdnog odgovora, može li se u svrhu primjene istih uvjeta rada iz članka 4. [Okvirnog sporazuma] redovni ili profesionalni sudac smatrati radnikom zaposlenim na neodređeno vrijeme usporedivim s radnikom zaposlenim na određeno vrijeme koji je mirovni sudac?
3. U slučaju da je odgovor na prvo i drugo pitanje potvrđan, protivi li se članku 47. Povelje u vezi s člankom 267. UFEU-a, uzimajući u obzir sudske praksu Suda u predmetima vezanima za odgovornost talijanske države za očitu povredu pravila [Unije] od strane suda koji odlučuje u zadnjem stupnju u presudama od 30. rujna 2003., Köbler (C-224/01, EU:C:2003:513), od 13. lipnja 2006., Traghetti del Mediterraneo (C-173/03, EU:C:2006:391) i od 24. studenoga 2011., Komisija/Italija (C-379/10, neobjavljeno, EU:C:2011:775), članak 2. stavci 3. i 3.a [leggea n.117 – Risarcimento dei danni cagionati nell’esercizio delle funzioni giudiziarie e responsabilità civile dei magistrati (Zakon br. 117 o naknadi šteta nastalih u obavljanju sudačke dužnosti i o građanskopravnoj odgovornosti sudaca) od 13. travnja 1988. [...] (GURI br. 88 od 15. travnja 1988.), koji predviđa odgovornost suca ‚u slučaju očite povrede zakona i prava [...] [U]nije‘ počinjene s namjerom ili krajnjom nepažnjom i kojim se nacionalni sud dovodi pred izbor (koji, kakav god bio, dovodi do građanskopravne i stegovne odgovornosti u odnosu na državu u predmetima u kojima su bitna stranka ta ista tijela javne uprave, osobito kada u predmetu sudi mirovni sudac zaposlen na određeno vrijeme, bez učinkovite sudske, ekonomske i socijalne zaštite, kao u ovom predmetu) da povrijedi nacionalne propise odbijanjem njihove primjene i primjenom prava [...] [U]nije, onako kako ga tumači Sud, ili pak da povrijedi pravo [...] [U]nije primjenjujući nacionalna pravila koja uskraćuju priznavanje zaštite i koja su protivna članku 1. stavku 3. i članku 7. Direktive 2003/88, člancima 2. i 4. [Okvirnog sporazuma] te članku 31. stavku 2. Povelje?“

Postupak pred Sudom

- 25 Sud koji je uputio zahtjev zatražio je da se o ovom zahtjevu odluči u hitnom prethodnom postupku, predviđenom člankom 23.a Statuta Suda Europske unije.
- 26 Sud je 6. studenoga 2018., na prijedlog suca izvjestitelja i nakon što je saslušao nezavisnu odvjetnicu, odlučio da ne treba udovoljiti tom zahtjevu.

Zahtjev za ponovno otvaranje usmenog dijela postupka

- 27 Nakon objave mišljenja nezavisne odvjetnice, tužiteljica iz glavnog postupka aktom podnesenim tajništvu Suda 29. siječnja 2020. zatražila je da se odredi ponovno otvaranje usmenog dijela postupka, u skladu s člankom 83. Poslovnika Suda.
- 28 U prilog svojem zahtjevu u biti ističe da se, kad je riječ o elementima koji čine plaću mirovnih sudaca, nezavisna odvjetnica u svojem mišljenju oslonila na sudsku praksu Suda o kojoj se nije raspravljalo na raspravi održanoj 28. studenoga 2019. Tužiteljica iz glavnog postupka osporava ocjenu nezavisne odvjetnice o metodi izračuna naknade plaće za vrijeme plaćenog godišnjeg odmora i, konkretnije, određenih aspekata plaće koja se mora primijeniti za izračun navedene naknade. Stoga tužiteljica iz glavnog postupka smatra da je nezavisna odvjetnica iznijela novi argument o kojem se nije raspravljalo na raspravi.
- 29 U tom pogledu valja podsjetiti na to da, na temelju članka 252. drugog stavka UFEU-a, nezavisni odvjetnik, djelujući posve nepristrano i neovisno, javno iznosi obrazložena mišljenja o predmetima u kojima se u skladu sa Statutom Suda Europske unije zahtijeva njegovo sudjelovanje. Sud nije vezan ni mišljenjem ni obrazloženjem nezavisnog odvjetnika (presuda od 19. ožujka 2020., Sánchez Ruiz i dr., C-103/18 i C-429/18, EU:C:2020:219, t. 42. i navedena sudska praksa).
- 30 U tom kontekstu valja podsjetiti na to da Statut Suda Europske unije i Poslovnik ne predviđaju mogućnost za stranke ili zainteresirane osobe iz članka 23. tog Statuta da podnesu očitovanja na mišljenje nezavisnog odvjetnika. Neslaganje neke od stranaka ili takve zainteresirane osobe s mišljenjem nezavisnog odvjetnika, bez obzira na pitanja koja je ondje razmatrao, ne može stoga samo za sebe biti opravdan razlog za ponovno otvaranje usmenog dijela postupka (presuda od 19. ožujka 2020., Sánchez Ruiz i dr., C-103/18 i C-429/18, EU:C:2020:219, t. 43. i navedena sudska praksa).
- 31 Iz toga slijedi da se, s obzirom na to da zahtjev za ponovno otvaranje usmenog dijela postupka koji je podnijela tužiteljica iz glavnog postupka ima za cilj da joj se omogući da odgovori na stajalište nezavisne odvjetnice u njezinu mišljenju, taj zahtjev ne može prihvatiti.
- 32 Ipak, u skladu s člankom 83. Poslovnika, Sud može, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, odrediti ponovno otvaranje usmenog dijela postupka, osobito ako smatra da stvar nije dovoljno razjašnjena ili ako stranka iznese, po zatvaranju tog dijela postupka, novu činjenicu koja je takve prirode da ima odlučujući utjecaj na odluku Suda ili pak ako je u predmetu potrebno odlučiti na temelju argumenta o kojem se nije raspravljalo među strankama ili zainteresiranim osobama iz članka 23. Statuta Suda Europske unije.
- 33 Međutim, u ovom slučaju Sud, nakon što je saslušao nezavisnu odvjetnicu, smatra da raspolaže svim potrebnim elementima za odgovor na pitanja koja je postavio sud koji je uputio zahtjev i da u ovom predmetu nije potrebno odlučiti na temelju argumenta o kojem se nije raspravljalo među zainteresiranim osobama.
- 34 S obzirom na prethodna razmatranja, nema potrebe za određivanjem ponovnog otvaranja usmenog dijela postupka.

O prethodnim pitanjima

Dopuštenost

- 35 Talijanska Republika i Europska komisija tvrde, na prvome mjestu, da je zahtjev za prethodnu odluku u cijelosti nedopušten, s obzirom na to da se mirovni sudac koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku ne može smatrati nacionalnim sudom u smislu članka 267. UFEU-a jer nisu ispunjena tri bitna uvjeta u tom pogledu.
- 36 Kao prvo, nije poštovan zahtjev neovisnosti, osobito iz drugog, unutarnjeg aspekta, s obzirom na to da sud koji je uputio zahtjev nužno ima interes u rješavanju glavnog postupka jer pripada kategoriji mirovnih sudaca. Stoga se sud koji je uputio zahtjev ne može smatrati nepristranim.
- 37 Kao drugo, što se tiče obvezne nadležnosti suda koji je uputio zahtjev, Talijanska Republika i Komisija ističu, s jedne strane, da zahtjevi tužiteljice iz glavnog postupka ulaze u okvir spora iz područja radnog prava koji se odnosi na pitanje jesu li mirovni suci radnici i, s druge strane, da nadležnost mirovnog suca počiva na podjeli potraživanja tužiteljice iz glavnog postupka prema talijanskoj državi, koja je zabranjena talijanskim pravom.
- 38 Kao treće, talijanska vlada i Komisija smatraju da u ovom slučaju postupak izdavanja platnog naloga koji se odvija pred sudom koji je uputio zahtjev nije kontradiktoran.
- 39 Na drugome mjestu, Komisija izražava sumnje, s jedne strane, o nužnosti podnošenja zahtjeva za prethodnu odluku i, s druge strane, o relevantnosti postavljenih pitanja za rješavanje spora u glavnom postupku. Kao prvo, smatra da sud koji je uputio zahtjev, iako sam u točki 22. odluke kojom je upućeno prethodno pitanje tvrdi da zahtjev za prethodnu odluku nije nužan, nije jasno objasnio razloge koji su ga naveli da se zapita o tumačenju određenih odredaba prava Unije. Kao drugo, Komisija smatra, s jedne strane, da drugo pitanje nije postavljeno kako bi se odgovorilo na stvarnu sumnju suda koji je uputio zahtjev o tumačenju prava Unije i, s druge strane, da treće pitanje nema nikakve veze s činjeničnim stanjem ili predmetom spora u glavnom postupku.
- 40 U tom pogledu valja ispitati, kao prvo, ispunjava li u ovom slučaju mirovni sudac koji je uputio ovaj zahtjev za prethodnu odluku kriterije kako bi ga se moglo smatrati nacionalnim sudom u smislu članka 267. UFEU-a.
- 41 Ta se problematika također ističe prvim pitanjem, kojim se u biti želi utvrditi je li mirovni sudac obuhvaćen pojmom „sud države članice” u smislu članka 267. UFEU-a.
- 42 Na temelju svoje ustaljene sudske prakse, Sud, kako bi odredio je li tijelo koje je uputilo zahtjev za prethodnu odluku „sud” u smislu članka 267. UFEU-a, a što je pitanje koje je isključivo obuhvaćeno pravom Unije, procjenjuje sve elemente, primjerice je li tijelo utemeljeno na zakonu, je li ono stalno, je li njegova nadležnost obvezna, provodi li kontradiktorni postupak, primjenjuje li pravna pravila te je li neovisno (presuda od 21. siječnja 2020., Banco Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, t. 51. i navedena sudska praksa).
- 43 U ovom slučaju na temelju elemenata iz spisa podnesenog Sudu ne može se sumnjati u činjenicu da mirovni sudac ispunjava kriterije koji se odnose na njegovu utemeljenost na zakonu, stalnost i primjenu pravnih pravila.
- 44 Nasuprot tomu, najprije se postavlja pitanje ispunjava li kriterij neovisnosti. Sud koji je uputio zahtjev izražava dvojbe u pogledu vlastite neovisnosti, koje su povezane s uvjetima rada talijanskih mirovnih sudaca.

- 45 U tom pogledu valja podsjetiti na to da je neovisnost nacionalnih sudova osobito bitna za dobro funkcioniranje sustava pravosudne suradnje, utjelovljenog u mehanizmu zahtjeva za prethodnu odluku, propisanom člankom 267. UFEU-a, jer, u skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, na koju se podsjeća u točki 42. ove presude, taj mehanizam može pokrenuti samo tijelo čija je zadaća primjena prava Unije, a koje ispunjava, među ostalim, taj kriterij neovisnosti (presuda od 21. siječnja 2020., Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, t. 56. i navedena sudska praksa).
- 46 Prema sudskoj praksi Suda, pojam „neovisnost” može se promatrati iz dvaju aspekata. Prvi aspekt, vanjske prirode, znači da predmetno tijelo svoje funkcije izvršava posve samostalno a da se pritom ni u kojem pogledu ne nalazi u hijerarhijskom ili podređenom odnosu i da ne prima naloge ili upute ikoje vrste te da je tako zaštićeno od vanjskih utjecaja ili pritisaka koji mogu ugroziti neovisnu prosudbu njegovih članova i utjecati na njihove odluke (presuda od 21. siječnja 2020., Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, t. 57. i navedena sudska praksa).
- 47 Kad je riječ o vanjskom aspektu pojma „neovisnost”, valja podsjetiti na to da nesmjernjivost članova predmetnog suda čini jamstvo svojstveno neovisnosti sudaca jer se njime štite osobe kojima je povjerena zadaća suđenja (presuda od 21. siječnja 2020., Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, t. 58. i navedena sudska praksa).
- 48 Načelo nesmjernjivosti, čiju temeljnu važnost valja istaknuti, osobito nalaže da suci mogu ostati na dužnosti dok ne dosegnu dobnu granicu obveznog odlaska u mirovinu ili do isteka svojeg mandata, u slučaju da su imenovani na određeno vrijeme. Iako nema posve apsolutnu primjenu, od navedenog su načela moguća odstupanja samo zbog legitimnih i imperativnih razloga koji ih opravdavaju, uz poštovanje načela proporcionalnosti. Tako je općeprihvaćeno da suci mogu biti razriješeni ako zbog nesposobnosti za rad ili teške povrede ne mogu nastaviti s obnašanjem svoje dužnosti, uz poštovanje primjerenog postupka (presuda od 21. siječnja 2020., Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, t. 59. i navedena sudska praksa).
- 49 Jamstvo nesmjernjivosti članova suda tako nalaže da slučajevi razrješenja članova tog tijela budu utvrđeni posebnim propisom, i to izričitim zakonskim odredbama u kojima su sadržana jamstva koja premašuju ona predviđena općim pravilima upravnog i radnog prava koja se primjenjuju u slučaju zlopotrebljavajućeg razrješenja (presuda od 21. siječnja 2020., Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, t. 60. i navedena sudska praksa).
- 50 Drugi, unutarnji aspekt pojma „neovisnost” dovodi se u vezu s pojmom „nepristranost” i ima za cilj osiguranje jednake distance prema strankama spora i njihovim pripadajućim interesima u odnosu na predmet spora. Tim se aspektom zahtijeva poštovanje objektivnosti i nepostojanje svakog interesa u rješavanju spora osim isključivo primjene pravnih pravila (presuda od 21. siječnja 2020., Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, t. 61. i navedena sudska praksa).
- 51 Ta jamstva neovisnosti i nepristranosti pretpostavljaju postojanje pravila, osobito u pogledu sastava tijela, imenovanja, trajanja funkcije kao i razloga za nesudjelovanje u odlučivanju, izuzeće i razrješenje njegovih članova, koja omogućuju da se otkloni svaka legitimna sumnja kod građana u pogledu nemogućnosti utjecaja vanjskih čimbenika na navedeno tijelo i njegove neutralnosti u odnosu na međusobno suprotstavljene interese (presuda od 21. siječnja 2020., Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, t. 63. i navedena sudska praksa).
- 52 U ovom slučaju, kad je riječ o imenovanju mirovnih sudaca, valja utvrditi da se, u skladu s primjenjivim nacionalnim propisom, osobito člankom 4. Zakona br. 374/1991, oni imenuju uredbom predsjednika Talijanske Republike, nakon vijećanja Vrhovnog sudskeg vijeća na prijedlog mjesno nadležnog pravosudnog vijeća, dopunjenog s pet predstavnika koje zajedničkim dogovorom odrede odvjetnička komora i državni odvjetnici žalbenog suda.

- 53 Što se tiče trajanja funkcija mirovnih sudaca, valja istaknuti da iz spisa podnesenog Sudu proizlazi da oni imaju mandat od četiri godine, koji se po isteku može produžiti za isto trajanje. Usto, mirovni suci načelno ostaju u službi do isteka svojeg mandata od četiri godine, pod uvjetom da on nije produžen.
- 54 Što se tiče razrješenja mirovnih sudaca, iz tog spisa proizlazi da su slučajevi njihova razrješenja i posebni postupci koji se na njih odnose određeni izričitim zakonskim odredbama na nacionalnoj razini.
- 55 Usto, čini se da mirovni suci svoju funkciju obavljaju potpuno samostalno, uz poštovanje stegovnih pravila i bez vanjskih pritisaka koji mogu utjecati na njihove odluke.
- 56 Što se tiče zahtjeva neovisnosti razmatranog s njegova drugog, unutarnjeg aspekta iz članka 50. ove presude, kao što je to nezavisna odvjetnica istaknula u točki 51. svojeg mišljenja, dovoljno je utvrditi da je Sud već u više navrata odgovorio na prethodna pitanja koja se odnose na status sudaca a da pritom nije izrazio sumnje o neovisnosti sudova koji su uputili zahtjev koji su postavili ta pitanja (vidjeti u tom smislu presude od 13. lipnja 2017., Florescu i dr., C-258/14, EU:C:2017:448; od 27. veljače 2018., Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117; od 7. veljače 2019., Escribano Vindel, C-49/18, EU:C:2019:106 i od 19. studenoga 2019., A. K. i dr. (Neovisnost disciplinskog vijeća Vrhovnog suda), C-585/18, C-624/18 i C-625/18, EU:C:2019:982).
- 57 S obzirom na razmatranja iznesena u točkama 44. do 56. ove presude, valja smatrati da je zahtjev neovisnosti u ovom slučaju ispunjen.
- 58 Nadalje, postavlja se pitanje obvezne nadležnosti suda koji je uputio zahtjev.
- 59 Talijanska Republika i Komisija izrazile su sumnje u nadležnost suda koji je uputio zahtjev za odlučivanje u sporu poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku jer su, s jedne strane, zahtjevi tužiteljice iz glavnog postupka dio spora iz područja radnog prava koji se odnosi na pitanje jesu li mirovni suci radnici. Međutim, u tom pogledu dovoljno je istaknuti da je nesporno da glavni postupak nije tužba iz područja radnog prava, nego tužba za naknadu štete podnesena protiv države. Usto, Republika Italija i Komisija ne osporavaju da su mirovni suci nadležni za odlučivanje o takvim tužbama.
- 60 Što se tiče, s druge strane, navodne podjele potraživanja tužiteljice iz glavnog postupka, valja istaknuti da iz odluke kojom je upućeno prethodno pitanje proizlazi da je, u skladu s člankom 7. prvim stavkom codicea di procedura civile (Zakonik o građanskom postupku), mirovni sudac nadležan za sporove u vezi s pokretnom imovinom čija vrijednost ne prelazi 5000 eura, ako zakonom nadležnost nije dodijeljena drugom sudu. U skladu s tom istom odlukom, člankom 4. stavkom 43. leggea 12 novembre 2011., n. 183 (Zakon br. 183 od 12. studenoga 2011.) ne predviđa se nikakva rezerva u pogledu materijalne nadležnosti pa je stoga zahtjev tužiteljice iz glavnog postupka za izdavanje platnog naloga protiv talijanske vlade pravilno podnesen u granicama nadležnosti suda koji je uputio zahtjev na temelju njegove vrijednosti i mjesne nadležnosti.
- 61 U tom pogledu, dovoljno je podsjetiti na to da Sud nije ovlašten ni dovoditi u pitanje ocjenu suda koji je uputio zahtjev o dopuštenosti zahtjeva u glavnom postupku, za koju je u okviru prethodnog postupka nadležan nacionalni sud, ni provjeravati je li zahtjev za prethodnu odluku upućen u skladu s nacionalnim pravilima o organizaciji sudova i o sudskom postupku (presuda od 10. prosinca 2018., Wightman i dr., C-621/18, EU:C:2018:999, t. 30. i rješenje od 17. siječnja 2019., Rossi i dr., C-626/17, neobjavljeno, EU:C:2019:28, t. 22. i navedena sudska praksa). Sud se mora držati odluke o upućivanju zahtjeva suda države članice sve dok ona nije ukinuta u okviru postupka po pravnim lijekovima koji eventualno predviđa nacionalno pravo (presude od 7. srpnja 2016., Genentech, C-567/14, EU:C:2016:526, t. 23. i od 11. srpnja 1996., SFEI i dr., C-39/94, EU:C:1996:285, t. 24.).

- 62 Valja dodati da se u tim okolnostima takva situacija razlikuje od onih o kojima je riječ osobito u predmetu u kojem su donesena rješenja od 6. rujna 2018., *Di Girolamo* (C-472/17, neobjavljeno, EU:C:2018:684) i od 17. prosinca 2019., *Di Girolamo* (C-618/18, neobjavljeno, EU:C:2019:1090), u kojem je sud koji je uputio zahtjev jasno naveo da nije nadležan za odlučivanje o zahtjevu koji mu je podnesen.
- 63 Konačno, što se tiče kontradiktornosti postupka koji se vodi pred sudom koji je uputio zahtjev, dovoljno je podsjetiti na to da, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, člankom 267. UFEU-a podnošenje zahtjeva Sudu nije uvjetovano kontradiktornošću postupka pred sudom koji je uputio zahtjev. Nasuprot tomu, iz tog članka proizlazi da su nacionalni sudovi ovlašteni obratiti se Sudu samo ako je pred njima u tijeku spor i ako trebaju odlučiti u postupku koji ima za cilj donošenje odluke sudske naravi (presude od 16. prosinca 2008., *Cartesio*, C-210/06, EU:C:2008:723, t. 56. i od 4. rujna 2019., *Salvoni*, C-347/18, EU:C:2019:661, t. 26. i navedena sudska praksa). Doista, to je ovdje slučaj.
- 64 Usto, kao što je to istaknula nezavisna odvjetnica u točki 62. svojeg mišljenja, Sud je već presudio da se zahtjev za prethodnu odluku može uputiti Sudu i u postupku izdavanja platnog naloga (vidjeti u tom smislu presude od 14. prosinca 1971., *Politi*, 43/71, EU:C:1971:122, t. 4. i 5. i od 8. lipnja 1998., *Corsica Ferries France*, C-266/96, EU:C:1998:306, t. 23.).
- 65 S obzirom na prethodna razmatranja, valja odbaciti sumnje koje su iznijele Komisija i talijanska vlada te utvrditi da mirovni sudac ispunjava kriterije kako bi ga se smatralo „sudom države članice” u smislu članka 267. UFEU-a.
- 66 Kao drugo, što se tiče nužnosti zahtjeva za prethodnu odluku i relevantnosti postavljenih pitanja, valja podsjetiti na to da je, prema ustaljenoj sudskoj praksi, isključivo na nacionalnom sudu pred kojim se vodi postupak i koji mora preuzeti odgovornost za sudska odluku koja će biti donesena da, uvažavajući posebnosti predmeta, ocijeni nužnost prethodne odluke za donošenje svoje presude i relevantnost pitanja koja postavlja Sudu. Posljedično, kada se postavljena pitanja odnose na tumačenje određenog pravnog pravila Unije, Sud je načelno dužan donijeti odluku (presuda od 19. studenoga 2019., *A. K. i dr. (Neovisnost disciplinskog vijeća Vrhovnog suda)*, C-585/18, C-624/18 i C-625/18, EU:C:2019:982, t. 97. i navedena sudska praksa).
- 67 Iz navedenog proizlazi da pitanja koja se odnose na pravo Unije uživaju pretpostavku relevantnosti. Sud može odbiti odlučivati o zahtjevu za prethodnu odluku koji je uputio nacionalni sud samo ako je očito da zatraženo tumačenje prava Unije nema nikakve veze s činjeničnim stanjem ili predmetom spora u glavnom postupku, ako je problem hipotetski ili ako Sud ne raspolaže činjeničnim i pravnim elementima potrebnima da bi se mogao dati koristan odgovor na upućena pitanja (presude od 19. studenoga 2019., *A. K. i dr. (Neovisnost disciplinskog vijeća Vrhovnog suda)*, C-585/18, C-624/18 i C-625/18, EU:C:2019:982, t. 98. i navedena sudska praksa i od 19. listopada 2017., *Paper Consult*, C-101/16, EU:C:2017:775, t. 29. i navedena sudska praksa).
- 68 Stoga, s obzirom na to da se postupak pred Sudom temelji na odluci kojom se upućuje prethodno pitanje, nužno je da nacionalni sud u toj odluci odredi činjenični i zakonodavni okvir spora u glavnom postupku i da pruži osnovna objašnjenja o razlozima zbog kojih je odabrao odredbe prava Unije čije tumačenje traži kao i o vezi koju uspostavlja između tih odredbi i nacionalnog propisa koji je primjenjiv u sporu koji je pred njime pokrenut (vidjeti u tom smislu presudu od 9. ožujka 2017., *Milkova*, C-406/15, EU:C:2017:198, t. 73 i rješenje od 16. siječnja 2020., *Telecom Italia i dr.*, C-368/19, neobjavljeno, EU:C:2020:21, t. 37.).

- 69 Ti kumulativni zahtjevi koji se odnose na sadržaj zahtjeva za prethodnu odluku izričito su navedeni u članku 94. Poslovnika. Iz njega proizlazi da zahtjev za prethodnu odluku treba sadržavati „prikaz razloga koji su naveli sud koji je uputio zahtjev da se zapita o tumačenju ili valjanosti određenih odredbi prava Unije, kao i pojašnjenje veze koja po mišljenju tog suda postoji između tih odredbi i nacionalnog zakonodavstva primjenjivog u glavnom postupku”.
- 70 U ovom slučaju valja utvrditi da iz točke 22. odluke suda koji je uputio zahtjev jasno proizlazi da se u toj točki on ograničio na iznošenje argumentacije tužiteljice iz glavnog postupka prema kojoj se njezin zahtjev može prihvatiti a da se pritom ne pita Sud i da ni na koji način ne tvrdi da zahtjev za prethodnu odluku nije potreban za rješavanje spora koji se pred njim vodi.
- 71 Usto, kao što je to nezavisna odvjetnica istaknula u točkama 32. i 33. svojeg mišljenja, što se tiče drugog prethodnog pitanja, valja istaknuti da ono nije irelevantno, s obzirom na to da sud koji je uputio zahtjev tim pitanjem želi, kako bi se utvrdilo može li tužiteljica iz glavnog postupka tražiti naknadu štete zbog odbijanja plaćenog godišnjeg odmora, dobiti pojašnjenje glede pojma „radnik” u smislu Direktive 2003/88 i načela nediskriminacije iz Okvirnog sporazuma, kako bi odredio primjenjuju li se na talijanske mirovne suce.
- 72 Međutim, kao što je to istaknula nezavisna odvjetnica u točki 34. svojeg mišljenja, ta pitanja zahtijevaju pojašnjenje.
- 73 Nasuprot tomu, što se tiče trećeg pitanja, valja istaknuti da se glavni postupak ne odnosi na osobnu odgovornost sudaca, nego na zahtjev za naknadu po osnovi plaćenog godišnjeg odmora. Sud koji je uputio zahtjev nije objasnio zbog čega bi mu tumačenje članka 47. Povelje bilo nužno za odlučivanje ni vezu koju uspostavlja između odredaba Unije čije tumačenje traži i nacionalnog zakonodavstva primjenjivog u glavnom postupku.
- 74 Usto, iz odluke kojom je upućeno prethodno pitanje ni na koji način ne proizlazi da bi se mogla dovesti u pitanje odgovornost za namjeru ili krajnju nepažnju suda koji je uputio zahtjev.
- 75 U tim okolnostima, s obzirom na sve te elemente, valja utvrditi da je zahtjev za prethodnu odluku dopušten, osim trećeg pitanja.

Meritum

Prvo pitanje

- 76 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 267. UFEU-a tumačiti na način da je Giudice di pace (mirovni sudac) obuhvaćen pojmom „sud države članice” u smislu tog članka.
- 77 U ovom slučaju iz razmatranja navedenih u točkama 42. do 65. ove presude proizlazi da je to tako. Stoga na prvo pitanje valja odgovoriti da je Giudice di pace (mirovni sudac) obuhvaćen pojmom „sud države članice” u smislu tog članka.

Drugo pitanje

- 78 Uvodno valja istaknuti da drugo pitanje sadržava tri različita aspekta za ocjenu mogućeg prava mirovnih sudaca na korištenje plaćenih godišnjih odmora na temelju prava Unije. Stoga se to pitanje najprije odnosi na tumačenje pojma „radnik” u smislu Direktive 2003/88, kako bi se utvrdilo može li Giudice di pace (mirovni sudac), poput tužiteljice iz glavnog postupka, biti obuhvaćen tim pojmom, s obzirom na to da se člankom 7. stavkom 1. te direktive određuje da države članice poduzimaju

potrebne mjere kako bi svaki radnik imao pravo na plaćeni godišnji odmor u trajanju od najmanje četiri tjedna. Navedeno se pitanje zatim odnosi na pojam „radnik zaposlen na određeno vrijeme” u smislu Okvirnog sporazuma. Konačno, ako potonji pojam obuhvaća mirovnog suca, sud koji je uputio zahtjev pita se može li se on usporediti s redovnim sucima u svrhu primjene načela nediskriminacije iz članka 4. tog okvirnog sporazuma, koji imaju pravo na dodatni plaćeni godišnji odmor od ukupno 30 dana.

– *Direktiva 2003/88*

- 79 Prvim dijelom drugog pitanja sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 7. stavak 1. Direktive 2003/88 i članak 31. stavak 2. Povelje tumačiti na način da mirovni sudac, koji obavlja svoje dužnosti kao glavnu djelatnost i prima naknadu povezanu s obavljenim uslugama te naknadu za svaki mjesec stvarne službe, može biti obuhvaćen pojmom „radnik” u smislu tih odredbi.
- 80 Kao prvo, valja utvrditi je li ta direktiva primjenjiva u ovom slučaju.
- 81 S tim u vezi valja podsjetiti na to da članak 1. stavak 3. Direktive 2003/88 definira njezino područje primjene upućivanjem na članak 2. Direktive 89/391.
- 82 U skladu s člankom 2. stavkom 1. Direktive 89/391, ona se primjenjuje na „sve sektore djelatnosti, kako javne tako i privatne”.
- 83 Međutim, kao što to proizlazi iz članka 2. stavka 2. prvog podstavka te direktive, ona se ne primjenjuje kod obilježja svojstvenih određenim specifičnim aktivnostima u sektoru državne uprave kao što su oružane snage ili policija, ili na neke posebne aktivnosti u poslovima zaštite građana s kojima je u direktnoj suprotnosti.
- 84 S tim u vezi valja podsjetiti na to da se, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, kriterij upotrijebljen u članku 2. stavku 2. prvom podstavku Direktive 89/391 za isključenje određenih djelatnosti iz područja njezine primjene i neizravno iz područja primjene Direktive 2003/88 ne temelji na pripadanju radnika jednom od sektora javne službe iz te odredbe, promatrane u cijelosti, nego isključivo na specifičnosti određenih posebnih zadaća koje obavljaju radnici sektora predviđenih tom odredbom, što opravdava iznimku od pravila u području zaštite sigurnosti i zdravlja radnika zbog apsolutne nužnosti jamstva učinkovite zaštite zajednice (presuda od 20. studenoga 2018., *Sindicatul Familia Constanța i dr.*, C-147/17, EU:C:2018:926, t. 55.).
- 85 U ovom slučaju, iako sudska aktivnost mirovnog suca nije izričito navedena u primjerima navedenima u članku 2. stavku 1. Direktive 89/391, ona je dio sektora javne aktivnosti. Ona stoga načelno ulazi u područje primjene Direktive 89/391 i Direktive 2003/88.
- 86 Usto, kao što je to istaknula nezavisna odvjetnica u točki 71. svojeg mišljenja, ništa ne opravdava primjenu članka 2. stavka 2. prvog podstavka Direktive 89/391 na mirovne suce i njihovo općenito isključenje iz područja primjene tih dviju direktiva.
- 87 U tim okolnostima valja smatrati da je Direktiva 2003/88 primjenjiva u glavnom postupku.
- 88 Kao drugo, valja podsjetiti na to da se za potrebe primjene Direktive 2003/88 pojam „radnik” ne može različito tumačiti ovisno o nacionalnim pravima, već on ima autonoman doseg svojstven pravu Unije (presude od 26. ožujka 2015., *Fenoll*, C-316/13, EU:C:2015:200, t. 25. i od 20. studenoga 2018., *Sindicatul Familia Constan materiaa i dr.*, C-147/17, EU:C:2018:926, t. 41. i navedena sudska praksa).

- 89 Taj se zaključak odnosi na tumačenje pojma „radnik” u smislu članka 7. Direktive 2003/88 i članka 31. stavka 2. Povelje, kako bi se osigurala ujednačenost opsega *ratione personae* prava na plaćeni godišnji odmor za radnike (presuda od 26. ožujka 2015., Fenoll, C-316/13, EU:C:2015:200, t. 26.).
- 90 Navedeni pojam treba definirati u skladu s objektivnim kriterijima koji su svojstveni radnom odnosu, uzimajući u obzir prava i dužnosti predmetnih osoba (presuda od 20. studenoga 2018., Sindicatul Familia Constan Pucurulla i dr., C-147/17, EU:C:2018:926, t. 41. i navedena sudska praksa).
- 91 Prilikom kvalifikacije pojma „radnik”, koja je u konačnici na nacionalnom sudu, on se mora temeljiti na objektivnim kriterijima i obaviti ukupnu ocjenu svih okolnosti predmeta koji se pred njim vodi, s obzirom na narav dotičnih djelatnosti i odnos između stranaka o kojima je riječ (vidjeti u tom smislu presudu od 14. listopada 2010., Union syndicale Solidaires Isère, C-428/09, EU:C:2010:612, t. 29.).
- 92 Međutim, Sud može sudu koji je uputio zahtjev naznačiti načela i kriterije koje će on morati uzeti u obzir u okviru svojeg ispitivanja.
- 93 Stoga valja podsjetiti, s jedne strane, na to da kao „radnika” treba smatrati svaku osobu koja obavlja stvarne i učinkovite djelatnosti, uz isključenje djelatnosti tako malog razmjera da ih se može smatrati isključivo marginalnima i dopunskima (presuda od 26. ožujka 2015., Fenoll, C-316/13, EU:C:2015:200, t. 27.).
- 94 S druge strane, prema ustaljenoj sudskoj praksi, temeljno je obilježje radnog odnosa okolnost da neka osoba tijekom određenog razdoblja u korist druge osobe i prema njezinim uputama obavlja poslove za koje u zamjenu dobiva naknadu (presuda od 20. studenoga 2018., Sindicatul Familia Constanța i dr., C-147/17, EU:C:2018:926, t. 41. i navedena sudska praksa).
- 95 Najprije, kad je riječ o uslugama koje tužiteljica iz glavnog postupka pruža kao mirovna sutkinja, iz odluke kojom je upućeno prethodno pitanje proizlazi da su one stvarne i učinkovite te da ih usto obavlja kao glavnu djelatnost. Konkretno, tijekom određenog vremena, u ovom slučaju tijekom razdoblja od 1. srpnja 2017. do 30. lipnja 2018., ona je, s jedne strane, u svojstvu kaznene sutkinje donijela 478 presuda i 1326 rješenja te je, s druge strane, dvaput tjedno održavala rasprave. Te se usluge ne čine isključivo marginalnima i dopunskima.
- 96 U tom kontekstu valja podsjetiti, što se tiče prirode pravnog odnosa o kojem je riječ u glavnom postupku, u okviru kojeg tužiteljica iz glavnog postupka obavlja svoje dužnosti, na to da je Sud već presudio da pravna priroda *sui generis* radnog odnosa prema nacionalnom pravu ne može imati nikakav utjecaj na status „radnika” u smislu prava Unije (presuda od 26. ožujka 2015., Fenoll, C-316/13, EU:C:2015:200, t. 31.).
- 97 Nadalje, što se tiče naknade plaće, valja ispitati jesu li tužiteljici iz glavnog postupka iznosi koje je primila isplaćeni kao protučinidba za njezinu profesionalnu djelatnost.
- 98 U tom pogledu iz spisa podnesenog Sudu proizlazi da mirovni suci primaju naknade povezane s uslugama koje pružaju, u iznosu od 35 ili 55 eura, na koje se primjenjuju isti porezi kao i na plaću redovnog radnika. Konkretno, oni imaju pravo na takve naknade za svako građansko ili kazneno ročište, čak i ako se ne radi o raspravi, i za stavljanje pečata kao i za svaki drugi postupak koji je dodijeljen i završen ili obustavljen. Usto, ti suci primaju naknadu za svaki mjesec stvarne službe na ime troškova osposobljavanja, troškova prekvalifikacije i općih troškova funkcije.
- 99 Iako iz odluke kojom je upućeno prethodno pitanje proizlazi da su funkcije mirovnog suca počasne i da su određeni iznosi isplaćeni na ime naknade troškova, ostaje činjenica da su obujam rada koji je tužiteljica iz glavnog postupka obavljala i stoga iznosi koje je primila za taj rad znatni. Naime, iz te odluke proizlazi da je tužiteljica iz glavnog postupka u razdoblju od 1. srpnja 2017. do 30. lipnja 2018. okončala oko 1800 postupaka.

- 100 Stoga sama okolnost da se u nacionalnom propisu funkcije mirovnog suca kvalificiraju kao počasne ne znači da treba smatrati da financijske naknade koje mirovni sudac prima nemaju svojstvo plaće.
- 101 Osim toga, iako je točno da plaća za obavljene usluge čini temeljno obilježje radnog odnosa, to ne utječe na činjenicu da ni ograničena razina te plaće ni porijeklo sredstava plaćanja ne mogu imati nikakva utjecaja na status „radnika” u smislu prava Unije (vidjeti u tom smislu presude od 30. ožujka 2006., *Mattern i Cikotic*, C-10/05, EU:C:2006:220, t. 22. i od 4. lipnja 2009., *Vatsouras i Koupantantze*, C-22/08 i C-23/08, EU:C:2009:344, t. 27.).
- 102 U tim okolnostima, na nacionalnom je sudu da prilikom ocjene činjenica, za koju je isključivo nadležan, u konačnici provjeri predstavljaju li iznosi koje je tužiteljica iz glavnog postupka primila u okviru svoje profesionalne djelatnosti mirovne sutkinje plaću na način da joj mogu dati materijalnu prednost i osigurati joj egzistenciju.
- 103 Konačno, radni odnos pretpostavlja postojanje podređenosti između radnika i njegova poslodavca. Postojanje takvog odnosa treba ocjenjivati u svakom pojedinom slučaju s obzirom na sve elemente i okolnosti svojstvene odnosu između stranaka (presuda od 20. studenoga 2018., *Sindicatul Familia Constanța i dr.*, C-147/17, EU:C:2018:926, t. 42. i navedena sudska praksa).
- 104 Točno je da je dužnosti sudaca svojstveno da ih treba zaštititi od vanjskih utjecaja ili pritisaka koji mogu ugroziti njihovu neovisnost u obavljanju njihovih sudskih aktivnosti i dužnosti suđenja.
- 105 Međutim, kao što je to nezavisna odvjetnica istaknula u točki 83. svojeg mišljenja, taj zahtjev ne sprečava da se mirovne suce smatra „radnicima”.
- 106 U tom pogledu, iz sudske prakse proizlazi da okolnost da se na suce primjenjuju uvjeti službe i da ih se može smatrati radnicima nikako ne utječe na načelo neovisnosti sudstva niti utječe na mogućnost koju imaju države članice da predvide postojanje posebnog statusa koji se primjenjuje na radnike u pravosuđu (vidjeti u tom smislu presudu od 1. ožujka 2012., *O’Brien*, C-393/10, EU:C:2012:110, t. 47.).
- 107 U tim okolnostima, iako okolnost da se u ovom slučaju na mirovne suce primjenjuje stegovna ovlast koju izvršava Consiglio superiore della magistratura (Vrhovno sudsko vijeće, Italija, u daljnjem tekstu: VSV) nije sama po sebi dovoljna da bi se smatralo da se oni u odnosu prema poslodavcu nalaze u pravnom odnosu podređenosti (vidjeti u tom smislu presudu od 26. ožujka 1987., *Komisija/Nizozemska*, 235/85, EU:C:1987:161, t. 14.), ipak valja voditi računa o toj okolnosti u kontekstu svih činjenica u glavnom postupku.
- 108 Stoga valja uzeti u obzir način organizacije rada mirovnih sudaca.
- 109 U tom pogledu iz odluke kojom je upućeno prethodno pitanje proizlazi da, iako mogu fleksibilnije organizirati svoj posao od članova drugih zanimanja, mirovni suci trebaju poštovati tablice u kojima se navodi sastav mirovnog suda kojem pripadaju, pri čemu se tim tablicama detaljno i obvezujuće uređuje organizacija njihova rada, uključujući dodjelu spisa, datume i sate održavanja ročišta.
- 110 Iz odluke kojom je upućeno prethodno pitanje također proizlazi da su mirovni suci obvezni slijediti naloge za rad *Capo dell’Ufficio* (voditelj službe, Italija). Ti su suci također dužni poštovati VSV-ove posebne i opće odluke o organizaciji.
- 111 Sud koji je uputio zahtjev dodaje da navedeni suci moraju biti stalno dostupni i da se na njih primjenjuju stegovni zahtjevi slični onima koji se primjenjuju na profesionalne suce.
- 112 U tim okolnostima proizlazi da mirovni suci izvršavaju svoje dužnosti u kontekstu pravnog odnosa podređenosti na upravnom planu, koji ne utječe na njihovu neovisnost u dužnosti suđenja, a što je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri.

113 S obzirom na prethodna razmatranja, na prvi dio drugog pitanja valja odgovoriti tako da članak 7. stavak 1. Direktive 2003/88 i članak 31. stavak 2. Povelje treba tumačiti na način da mirovni sudac koji u okviru svojih funkcija pruža stvarne i učinkovite usluge koje nisu ni isključivo marginalne ni pomoćne i za koje prima naknade koje imaju narav plaće može biti obuhvaćen pojmom „radnik” u smislu tih odredbi, što je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri.

– *Pojam „radnik zaposlen na određeno vrijeme” u smislu Okvirnog sporazuma*

114 Drugim dijelom svojeg drugog pitanja sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 2. točku 1. Okvirnog sporazuma tumačiti na način da je mirovni sudac, imenovan na ograničeno razdoblje, koji obavlja svoje dužnosti kao glavnu djelatnost i koji prima naknade povezane s izvršenim uslugama te naknade za svaki mjesec stvarne službe, obuhvaćen pojmom „radnik zaposlen na određeno vrijeme” u smislu te odredbe.

115 U tom pogledu iz teksta navedene odredbe proizlazi da je njezino područje primjene široko određeno jer se općenito odnosi na „radnike na određeno vrijeme koji imaju ugovor ili radni odnos uređen zakonom, kolektivnim ugovorom ili praksom na snazi u svakoj državi članici”. Usto, definicija pojma „radnici zaposleni na određeno vrijeme” u smislu članka 3. stavka 1. Okvirnog sporazuma obuhvaća sve radnike, neovisno o tome je li riječ o poslodavcu iz javnog ili privatnog sektora za kojeg su vezani i o tome kako je njihov ugovor klasificiran prema nacionalnom pravu (presuda od 19. ožujka 2020., Sánchez Ruiz i dr., C-103/18 i C-429/18, EU:C:2020:219, t. 108.).

116 Okvirni sporazum primjenjuje se na sve radnike koji isporučuju usluge uz naknadu u okviru radnog odnosa na određeno vrijeme koji ih veže za njihova poslodavca, pod uvjetom da je s njima sklopljen ugovor o radu ili radni odnos u smislu nacionalnog prava i uz jedini pridržaj margine prosudbe koja je državama članicama priznata člankom 2. stavkom 2. Okvirnog sporazuma glede primjene tog sporazuma na određene kategorije ugovora ili radnih odnosa kao i isključenja privremenih radnika, u skladu s četvrtim podstavkom preambule Okvirnog sporazuma (presuda od 19. ožujka 2020., Sánchez Ruiz i dr., C-103/18 i C-429/18, EU:C:2020:219, t. 109.).

117 Iako, kao što to proizlazi iz uvodne izjave 17. Direktive 1999/70 i članka 2. točke 1. Okvirnog sporazuma, ta direktiva ostavlja državama članicama da definiraju pojmove „ugovor o radu” ili „radni odnos” koji se koriste u tom članku u skladu s nacionalnim pravom i/ili nacionalnom praksom, diskrecijska ovlast dodijeljena državama članicama za definiranje takvih pojmova ipak nije neograničena. Naime, takvi se pojmovi mogu definirati u skladu s nacionalnim pravom i/ili nacionalnom praksom pod uvjetom da se poštuju koristan učinak te direktive i opća načela prava Unije (vidjeti u tom smislu presudu od 1. ožujka 2012., O’Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, t. 34.).

118 U tom kontekstu, sama okolnost da je profesionalna djelatnost čije obavljanje pruža materijalnu prednost na temelju nacionalnog prava kvalificirana kao počasna irelevantna je u odnosu na primjenjivost Okvirnog sporazuma, pod prijetnjom da se ozbiljno dovede u pitanje koristan učinak Direktive 1999/70 i Okvirnog sporazuma te njihova ujednačena primjena u državama članicama, pridržavajući im mogućnost da prema svojoj volji isključe određene kategorije osoba od prednosti zaštite koja se želi pružiti tim instrumentima (vidjeti u tom smislu presude od 13. rujna 2007., Del Cerro Alonso, C-307/05, EU:C:2007:509, t. 29. i od 1. ožujka 2012., O’Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, t. 36.).

119 Kao što se na to podsjeća u točki 116. ove presude, Direktiva 1999/70 i Okvirni sporazum primjenjuju se na sve radnike koji pružaju usluge uz naknadu u okviru radnog odnosa na određeno vrijeme koji ih veže za njihova poslodavca.

- 120 Međutim, kao što to, među ostalim, proizlazi iz točaka 95., 98. i 99. ove presude kao i iz zahtjeva za prethodnu odluku, očito je da mirovni sudac kao što je tužiteljica iz glavnog postupka na toj osnovi pruža stvarne i učinkovite usluge, koje nisu ni isključivo marginalne ni pomoćne i za koje se kao protučinidba isplaćuju mjesečne naknade za svaku uslugu, čija se narav plaće ne može isključiti.
- 121 Osim toga, Sud je presudio da Okvirni sporazum ne isključuje nijedan konkretan sektor i da se zahtjevi navedeni u tom sporazumu primjenjuju na ugovore kao i na radne odnose na određeno vrijeme sklopljene s upravama i drugim tijelima javnog sektora (rješenje od 19. ožujka 2019., CCOO, C-293/18, neobjavljeno, EU:C:2019:224, t. 30.).
- 122 U tom pogledu valja istaknuti da okolnost da su u ovom slučaju mirovni suci nositelji sudačke dužnosti nije sama po sebi dovoljna da ih se izuzme iz ostvarivanja prava predviđenih tim okvirnim sporazumom (vidjeti u tom smislu presudu od 1. ožujka 2012., O'Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, t. 41.).
- 123 Naime, iz potrebe da se očuva koristan učinak načela jednakog postupanja iz navedenog okvirnog sporazuma proizlazi da se takvo isključenje može dopustiti, ako ga ne treba smatrati arbitrarnim, samo ako je priroda dotičnog radnog odnosa bitno različita od odnosa koji zaposlenike koji prema nacionalnom pravu ulaze u kategoriju radnika povezuje s njihovim poslodavcima (vidjeti po analogiji presudu od 1. ožujka 2012., O'Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, t. 42.).
- 124 Međutim, na sudu koji je uputio zahtjev je da u konačnici ispita u kojoj je mjeri odnos između mirovnih sudaca i Ministarstva pravosuđa po svojoj naravi bitno različit od radnog odnosa između poslodavca i radnika. Sud, međutim, može sudu koji je uputio zahtjev navesti nekoliko načela i kriterija koje će on morati uzeti u obzir u okviru svojeg ispitivanja (vidjeti po analogiji presudu od 1. ožujka 2012., O'Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, t. 43.).
- 125 U tom pogledu prilikom ispitivanja je li narav navedenog odnosa bitno različita od naravi radnog odnosa između poslodavaca i zaposlenika koji prema nacionalnom pravu ulaze u kategoriju radnika sud koji je uputio zahtjev trebat će, u skladu s duhom i svrhom Okvirnog sporazuma, uzeti u obzir oprečnost između te kategorije i kategorije samostalnih zanimanja (vidjeti po analogiji presudu od 1. ožujka 2012., O'Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, t. 44.).
- 126 Polazeći od takvog konteksta, u obzir valja uzeti načine imenovanja i razrješenja mirovnih sudaca, ali i način organizacije njihova rada (vidjeti po analogiji presudu od 1. ožujka 2012., O'Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, t. 45.).
- 127 Što se tiče imenovanja mirovnih sudaca, člankom 4. Zakona br. 374/1991 predviđa se da se oni imenuju uredbom predsjednika Talijanske Republike, nakon vijećanja Vrhovnog sudskog vijeća na prijedlog mjesno nadležnog pravosudnog vijeća, dopunjenog s pet predstavnika koje zajedničkim dogovorom odrede odvjetnička komora i državni odvjetnici žalbenog suda.
- 128 Međutim, u tom pogledu nije odlučujuća činjenica da su ti radni odnosi uspostavljeni uredbama predsjednika zbog poslodavčeva javnog svojstva (vidjeti u tom smislu presudu od 19. ožujka 2020., Sánchez Ruiz i dr., C-103/18 i C-429/18, EU:C:2020:219, t. 115.).
- 129 Što se tiče razrješenja mirovnih sudaca, iz elemenata spisa proizlazi da su slučajevi njihova razrješenja i posebni postupci koji se na njih odnose određeni izričitim zakonskim odredbama na nacionalnoj razini. U tom je pogledu na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri čine li načini razrješenja mirovnih sudaca uspostavljeni na nacionalnoj razini odnos mirovnih sudaca i Ministarstva pravosuđa bitno drukčijim od radnog odnosa između poslodavca i radnika.

- 130 Što se tiče načina organizacije rada mirovnih sudaca i, konkretnije, pitanja izvršavaju li oni svoje dužnosti u kontekstu pravnog odnosa podređenosti, kao što to proizlazi iz točaka 107. do 112. ove presude, premda se čini da ti suci izvršavaju svoje dužnosti u kontekstu takvog pravnog odnosa, na sudu koji je uputio zahtjev je da to provjeri.
- 131 Kad je riječ o pitanju je li odnos između mirovnih sudaca i Ministarstva pravosuđa na određeno vrijeme, iz teksta članka 3. točke 1. Okvirnog sporazuma proizlazi da ugovor o radu ili radni odnos na određeno vrijeme obilježava činjenica da je prestanak navedenog ugovora ili navedenog radnog odnosa „utvrđen objektivnim okolnostima, kao što je određeni datum, dovršenje određenog posla ili nastupanje određenog događaja” (rješenje od 19. ožujka 2019., CCOO, C-293/18, neobjavljeno, EU:C:2019:224, t. 31.).
- 132 U glavnom predmetu iz spisa kojim Sud raspolaze proizlazi da je mandat mirovnih sudaca ograničen na razdoblje od četiri godine, koje se može produžiti.
- 133 Stoga proizlazi da je u ovom slučaju odnos između mirovnih sudaca i Ministarstva pravosuđa određenog trajanja.
- 134 S obzirom na sve te elemente, na drugi dio drugog pitanja valja odgovoriti tako da članak 2. točku 1. Okvirnog sporazuma treba tumačiti na način da pojam „radnik zaposlen na određeno vrijeme” iz te odredbe može obuhvaćati mirovnog suca koji je imenovan na ograničeno razdoblje i koji u okviru svojih funkcija pruža stvarne i učinkovite usluge, koje nisu ni isključivo marginalne ni pomoćne i za koje prima naknade koje imaju narav plaće, što treba provjeriti sud koji je uputio zahtjev.
- *Načelo nediskriminacije u smislu Okvirnog sporazuma*
- 135 Trećim dijelom drugog pitanja sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 4. točku 1. Okvirnog sporazuma tumačiti na način da mu se protivi nacionalni propis kojim se ne predviđa pravo mirovnog suca na plaćeni godišnji odmor od 30 dana, poput onog predviđenog za redovne suce, u slučaju da je taj mirovni sudac obuhvaćen pojmom „radnik zaposlen na određeno vrijeme” u smislu članka 2. točke 1. tog okvirnog sporazuma.
- 136 U tom pogledu valja podsjetiti na to da je člankom 4. točkom 1. Okvirnog sporazuma utvrđena zabrana postupanja, kad je riječ o uvjetima zapošljavanja, na nepovoljniji način prema radnicima zaposlenima na određeno vrijeme nego prema usporedivim radnicima zaposlenima na neodređeno vrijeme samo zato što obavljaju određenu djelatnost na temelju ugovora na određeno vrijeme, osim ako različito postupanje nije opravdano iz objektivnih razloga.
- 137 Sud je presudio da se tom odredbom želi primijeniti načelo nediskriminacije na radnike zaposlene na određeno vrijeme radi sprečavanja da se poslodavac radnim odnosom takve prirode koristi kako bi tim radnicima uskratio prava koja se priznaju radnicima zaposlenima na neodređeno vrijeme (presuda od 22. siječnja 2020., Baldonado Martín, C-177/18, EU:C:2020:26, t. 35.).
- 138 S obzirom na ciljeve koji se žele postići Okvirnim sporazumom, njegov članak 4. treba razumjeti tako da se njime izražava načelo socijalnog prava Unije, koje se ne može usko tumačiti (presuda od 5. lipnja 2018., Montero Mateos, C-677/16, EU:C:2018:393, t. 41.).
- 139 U ovom slučaju valja istaknuti, kao prvo, da se različito postupanje na koju se poziva tužiteljica iz glavnog postupka temelji na činjenici da redovni suci imaju pravo na 30 dana plaćenog godišnjeg odmora, dok mirovni suci nemaju takvo pravo.
- 140 Kao drugo, valja smatrati da su prava na plaćeni godišnji odmor koja se priznaju radnicima nesporno obuhvaćena pojmom „uvjeti zapošljavanja” u smislu članka 4. točke 1. Okvirnog sporazuma.

- 141 Kao treće, valja podsjetiti na to da, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, načelo nediskriminacije, kojeg je članak 4. točka 1. Okvirnog sporazuma poseban izraz, zahtijeva da se u usporedivim situacijama ne postupa na različit način i da se u različitim situacijama ne postupa na jednak način, osim ako je takvo postupanje objektivno opravdano (presuda od 5. lipnja 2018., *Montero Mateos*, C-677/16, EU:C:2018:393, t. 49. i navedena sudska praksa).
- 142 U tom je pogledu načelo nediskriminacije provedeno i konkretizirano Okvirnim sporazumom samo u odnosu na razlike u postupanju između radnika zaposlenih na određeno vrijeme i radnika zaposlenih na neodređeno vrijeme koji se nalaze u usporedivoj situaciji (presuda od 5. lipnja 2018., *Montero Mateos*, C-677/16, EU:C:2018:393, t. 50. i navedena sudska praksa).
- 143 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, radi ocjene obavljaju li zainteresirane osobe isti ili sličan posao u smislu Okvirnog sporazuma treba, u skladu s člankom 3. točkom 2. i člankom 4. točkom 1. Okvirnog sporazuma, ispitati može li se – vodeći računa o cijelom nizu čimbenika, poput prirode posla, uvjeta stručnog osposobljavanja i radnih uvjeta – smatrati da se te osobe nalaze u usporedivim situacijama (presuda od 5. lipnja 2018., *Montero Mateos*, C-677/16, EU:C:2018:393, t. 51. i navedena sudska praksa).
- 144 U tom pogledu, ako se dokaže da su, kad su bili zaposleni, radnici zaposleni na određeno vrijeme obavljali iste dužnosti kao i radnici koje je isti poslodavac zaposlio na neodređeno vrijeme ili da su bili na istom radnom mjestu kao oni, situacije tih dviju kategorija radnika u načelu valja smatrati usporedivima (presuda od 22. siječnja 2020., *Baldonado Martín*, C-177/18, EU:C:2020:26, t. 41. i navedena sudska praksa).
- 145 U ovom slučaju iz spisa podnesenog Sudu proizlazi da bi se tužiteljica iz glavnog postupka, kao mirovna sutkinja, mogla smatrati usporedivom s *togatom* (redovnim sucem) koji je prošao treću procjenu stručne sposobnosti i koji je stekao najmanje četrnaest godina radnog staža, s obzirom na to da je obavljala sudsku djelatnost jednakovrijednu onoj takvog redovnog suca, pri čemu ima iste upravne, stegovne i porezne odgovornosti te je bila stalno upisana u plan radnih mjesta ureda u kojima je radila, pri čemu je primala financijske naknade predviđene člankom 11. Zakona br. 374/1991.
- 146 Konkretnije, iz spisa proizlazi da je, kao i redovni sudac, mirovni sudac, kao prvo, sudac koji pripada talijanskoj sudbenoj vlasti i koji izvršava sudsku dužnost u građanskim i kaznenim stvarima kao i dužnost mirenja u građanskim stvarima. Kao drugo, na temelju članka 10. stavka 1. Zakona br. 374/1991, mirovni sudac obvezan je izvršavati dužnosti koje imaju redovni suci. Kao treće, mirovni sudac, kao i redovni sudac, treba poštovati tablice u kojima se navodi sastav mirovnog suda kojem pripada, s obzirom na to da se tim tablicama detaljno i obvezujuće uređuje organizacija njihova rada, uključujući dodjelu spisa, datume i sate ročišta. Kao četvrto, i redovni sudac i mirovni sudac dužni su poštovati naloge za rad voditelja službe kao i VSV-ove opće i posebne odluke o organizaciji. Kao peto, mirovni sudac dužan je, kao i redovni sudac, biti stalno dostupan. Kao šesto, u slučaju neispunjenja svojih etičkih dužnosti i dužnosti službe, na mirovnog se suca primjenjuje stegovna ovlast VSV-a kao i na redovnog suca. Kao sedmo, na mirovnog suca primjenjuju se isti strogi kriteriji kao što su oni koji se primjenjuju na ocjene sposobnosti redovnog suca. Kao osmo, na mirovnog suca primjenjuju se ista pravila u području građanske odgovornosti i financijske štete prouzročene državi kao što su ona koja su zakonom propisana za redovnog suca.
- 147 Međutim, što se tiče dužnosti mirovnog suca, iz elemenata spisa proizlazi da sporovi rezervirani za počasne suce, a osobito mirovne suce, nisu tako složeni kao sporovi koji se dodjeljuju redovnim sucima. Mirovni suci prvenstveno odlučuju u manje važnim postupcima, dok redovni suci u višim stupnjevima odlučuju u kompleksnijim i važnijim postupcima. Usto, mirovni suci, u skladu s člankom 106. stavkom 2. talijanskog Ustava, mogu se imenovati isključivo u svojstvu sudaca pojedinaca te stoga ne mogu biti suci u sudskim vijećima.

- 148 U tim je okolnostima na sudu koji je uputio zahtjev, koji je jedini nadležan za ocjenu činjenica, da u konačnici utvrdi nalazi li se mirovni sudac kao što je tužiteljica iz glavnog postupka u situaciji koja je usporediva s onom redovnog suca koji je prošao treću procjenu stručne sposobnosti i koji je stekao najmanje četrnaest godina radnog staža tijekom istog razdoblja (vidjeti u tom smislu presudu od 5. lipnja 2018., *Montero Mateos*, C-677/16, EU:C:2018:393, t. 52. i navedenu sudsku praksu).
- 149 Ako se utvrdi da su mirovni suci poput tužiteljice iz glavnog postupka i redovni suci usporedivi, valja još provjeriti postoji li objektivan razlog koji opravdava različito postupanje poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku.
- 150 U tom pogledu valja podsjetiti na to da, prema ustaljenoj sudskoj praksi, pojam „objektivni razlozi” u smislu članka 4. točke 1. Okvirnog sporazuma ne treba razumjeti tako da omogućava opravdanje različitog postupanja prema radnicima zaposlenima na određeno vrijeme i radnicima zaposlenima na neodređeno vrijeme na temelju činjenice da je ta razlika u postupanju propisana općim ili apstraktnim pravnim pravilom, poput zakona ili kolektivnog ugovora (vidjeti u tom smislu presudu od 5. lipnja 2018., *Montero Mateos*, C-677/16, EU:C:2018:393, t. 56. i navedenu sudsku praksu).
- 151 Navedeni pojam zahtijeva, prema jednako tako ustaljenoj sudskoj praksi, da utvrđena nejednakost u postupanju bude opravdana postojanjem preciznih i točnih elemenata koji karakteriziraju uvjet zapošljavanja o kojem je riječ, u posebnom kontekstu u kojem se nalazi i na temelju objektivnih i transparentnih kriterija, kako bi se provjerilo odgovara li ta nejednakost stvarnoj potrebi, je li prikladna za ostvarenje cilja koji se želi postići i je li za tu svrhu nužna. Navedeni elementi mogu, među ostalim, biti posljedica posebne naravi zadataka za čije su ispunjenje sklapani ugovori na određeno vrijeme i značajki svojstvenih tim zadacima ili, prema potrebi, slijedenja legitimnog cilja socijalne politike države članice (vidjeti u tom smislu presudu od 5. lipnja 2018., *Montero Mateos*, C-677/16, EU:C:2018:393, t. 57. i navedenu sudsku praksu).
- 152 Pozivanje samo na privremenu prirodu zaposlenja nije u skladu s tim zahtjevima i ne može biti „objektivan razlog” u smislu članka 4. točke 1. i/ili 4. Okvirnog sporazuma. Naime, priznati da je samo privremena narav radnog odnosa dovoljna da se opravda različito postupanje između radnika zaposlenih na određeno vrijeme i radnika zaposlenih na neodređeno vrijeme oduzelo bi značenje ciljevima Direktive 1999/70 kao i Okvirnog sporazuma te bi dovelo do produljivanja nepovoljnije situacije radnika zaposlenih na određeno vrijeme (presuda od 20. rujna 2018., *Motter*, C-466/17, EU:C:2018:758, t. 38.).
- 153 Sama činjenica da je radnik koji je radio na određeno vrijeme ostvario to razdoblje službe na temelju ugovora ili radnog odnosa na određeno vrijeme ne predstavlja takav objektivan razlog (vidjeti u tom smislu presudu od 20. rujna 2018., *Motter*, C-466/17, EU:C:2018:758, t. 39.).
- 154 Talijanska vlada u ovom slučaju ističe, kako bi opravdala razliku u postupanju koja se navodi u glavnom postupku, da postojanje ulaznog natječaja, posebno osmišljenog za pristup redovnih sudaca sudstvu, što nije preduvjet za imenovanje mirovnih sudaca, predstavlja objektivan razlog. Naime, ta vlada smatra da je nadležnost mirovnih sudaca različita od nadležnosti redovnih sudaca zaposlenih na temelju natječaja. Za razliku od potonjih, što se tiče posebne naravi zadaća i njihovih svojstvenih obilježja, mirovni suci nadležni su za sporove čija razina složenosti i obujam ne odgovaraju onima predmeta redovnih sudaca.
- 155 S obzirom na te razlike, kako s kvalitativnog tako i s kvantitativnog gledišta, talijanska vlada smatra opravdanim različito postupati prema mirovnim i redovnim sucima.

- 156 U tom pogledu valja smatrati da, s obzirom na marginu prosudbe koju imaju države članice kad je riječ o organizaciji vlastite javne uprave, one načelno mogu a da ne proturječe Direktivi 1999/70 ni Okvirnom sporazumu predvidjeti uvjete pristupa sudstvu kao i uvjete zapošljavanja primjenjive i na redovne i na mirovne suce (vidjeti u tom smislu presudu od 20. rujna 2018., Motter, C-466/17, EU:C:2018:758, t. 43.).
- 157 Međutim, neovisno o toj margini prosudbe, primjena kriterija koje države članice utvrđuju mora biti transparentna i mora moći biti nadzirana kako bi se spriječilo svako nepovoljno postupanje s radnicima zaposlenima na određeno vrijeme samo na temelju trajanja tih ugovora ili radnih odnosa koji opravdavaju njihov radni staž i njihovo radno iskustvo (presuda od 20. rujna 2018., Motter, C-466/17, EU:C:2018:758, t. 44.).
- 158 Kada takvo različito postupanje proizlazi iz potrebe da se uzmu u obzir objektivni zahtjevi koji se tiču radnog mjesta koje se tim postupkom namjerava popuniti, a ne tiču se određenog vremena radnog odnosa koji radnika vezuje za njegova poslodavca, ono može biti opravdano u smislu članka 4. točke 1. i/ili 4. Okvirnog sporazuma (presuda od 20. rujna 2018., Motter, C-466/17, EU:C:2018:758, t. 45.).
- 159 U tom pogledu valja smatrati da određene razlike u postupanju između radnika koji su na neodređeno vrijeme zaposleni na temelju natječaja i radnika zaposlenih na određeno vrijeme nakon postupka koji je različit od onog predviđenog za radnike zaposlene na neodređeno vrijeme načelno mogu biti opravdane razlikama u potrebnim kvalifikacijama i prirodi zadataka za koje trebaju biti odgovorni (vidjeti u tom smislu presudu od 20. rujna 2018., Motter, C-466/17, EU:C:2018:758, t. 46.).
- 160 Ciljevi koje je navela talijanska vlada, koji se sastoje od odražavanja razlika stručne prakse između mirovnog i redovnog suca, stoga se mogu smatrati „objektivnim razlogom” u smislu članka 4. točke 1. i/ili 4. Okvirnog sporazuma, ako odgovaraju stvarnoj potrebi, mogu postići željeni cilj i potrebni su u tu svrhu (vidjeti u tom smislu presudu od 20. rujna 2018., Motter, C-466/17, EU:C:2018:758, t. 47.).
- 161 U tim okolnostima, iako razlike između postupaka zapošljavanja mirovnih sudaca i redovnih sudaca nužno ne zahtijevaju da se mirovnim sucima uskrati plaćeni godišnji odmor koji odgovara onom predviđenom za redovne suce, ipak se čini da te razlike i, osobito, posebna važnost koju natječaju posebno osmišljenom za zapošljavanje redovnih sudaca daje nacionalni pravni poredak i, konkretnije, članak 106. stavak 1. talijanskog Ustava upućuju na posebnu narav zadaća za koje su oni odgovorni i različitu razinu kvalifikacija koje su potrebne za obavljanje tih zadaća. U svakom slučaju, na sudu koji je uputio zahtjev je da u tu svrhu ocijeni dostupne kvalitativne i kvantitativne elemente koji se odnose na dužnosti koje obavljaju mirovni i profesionalni suci, vremenska ograničenja i periodične penale koji se na njih primjenjuju kao i, općenito, sve relevantne okolnosti i činjenice.
- 162 Podložno provjerama koje su u isključivoj nadležnosti tog suda, čini se da bi ciljevi na koje se poziva talijanska vlada u ovom slučaju, odnosno odražavanje razlika stručne prakse između mirovnih i profesionalnih sudaca, mogli odgovarati stvarnoj potrebi, a razlike u postupanju između tih dviju kategorija, uključujući u području plaćenog godišnjeg odmora, mogle bi se smatrati proporcionalnim ciljevima koji se njima žele postići.
- 163 S obzirom na prethodna razmatranja, na treći dio drugog pitanja valja odgovoriti tako da članak 4. točku 1. Okvirnog sporazuma treba tumačiti na način da mu se protivi nacionalni propis kojim se ne predviđa pravo mirovnog suca na plaćeni godišnji odmor u trajanju od 30 dana, kao što je to onaj predviđen za redovne suce, u slučaju kada je taj sudac obuhvaćen pojmom „radnik zaposlen na određeno vrijeme” u smislu članka 2. točke 1. tog okvirnog sporazuma i kada se nalazi u usporedivoj situaciji onoj redovnog suca, osim ako je to različito postupanje opravdano razlikama u potrebnim kvalifikacijama i naravi zadaća za koje su navedeni suci odgovorni, što treba provjeriti sud koji je uputio zahtjev.

Troškovi

¹⁶⁴ Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se

Slijedom navedenog, Sud (drugo vijeće) odlučuje:

1. Članak 267. UFEU-a treba tumačiti na način da je *Giudice di pace* (mirovni sudac, Italija) obuhvaćen pojmom „sud države članice” u smislu tog članka.
2. Članak 7. stavak 1. Direktive 2003/88/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 4. studenoga 2003. o određenim vidovima organizacije radnog vremena i članak 31. stavak 2. Povelje Europske unije o temeljnim pravima treba tumačiti na način da mirovni sudac koji u okviru svojih funkcija pruža stvarne i učinkovite usluge koje nisu ni isključivo marginalne ni pomoćne i za koje prima naknade koje imaju narav plaće može biti obuhvaćen pojmom „radnik” u smislu tih odredbi, što je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri.

Članak 2. točku 1. Okvirnog sporazuma o radu na određeno vrijeme, sklopljenog 18. ožujka 1999., koji se nalazi u Prilogu Direktivi Vijeća 1999/70/EZ od 28. lipnja 1999. o Okvirnom sporazumu o radu na određeno vrijeme koji su sklopili ETUC, UNICE i CEEP, treba tumačiti na način da pojam „radnik zaposlen na određeno vrijeme” iz te odredbe može obuhvaćati mirovnog suca koji je imenovan na ograničeno razdoblje i koji u okviru svojih funkcija pruža stvarne i učinkovite usluge, koje nisu ni isključivo marginalne ni pomoćne i za koje prima naknade koje imaju narav plaće, što treba provjeriti sud koji je uputio zahtjev.

Članak 4. točku 1. Okvirnog sporazuma o radu na određeno vrijeme, sklopljenog 18. ožujka 1999., koji se nalazi u Prilogu Direktivi Vijeća 1999/70, treba tumačiti na način da mu se protivi nacionalni propis kojim se ne predviđa pravo mirovnog suca na plaćeni godišnji odmor u trajanju od 30 dana, kao što je to onaj predviđen za redovne suce, u slučaju kada je taj sudac obuhvaćen pojmom „radnik zaposlen na određeno vrijeme” u smislu članka 2. točke 1. tog okvirnog sporazuma i kada se nalazi u usporedivoj situaciji onoj redovnog suca, osim ako je to različito postupanje opravdano razlikama u potrebnim kvalifikacijama i naravi zadaća za koje su navedeni suci odgovorni, što treba provjeriti sud koji je uputio zahtjev.

Potpisi

i — presuda je izmijenjena nakon prvotne objave u točkama 13. i 98.